

Handreiking

Hospicezorg voor onverzekerbare personen

Inleiding

Hoe kun je je als hospice / Bijna Thuis Huis voorbereiden om de eventuele aanmelding van een zorgvrager die om welke reden dan ook onverzekerbaar is?

In dit kennisdossier hebben we relevante informatie verzameld met betrekking tot de formele palliatieve terminale zorg. Dit document is afgestemd met de Associatie voor high care hospices (AHzN) en vereniging vrijwilligers palliatieve terminale zorg Nederland (VPTZ- Nederland).

In deze handreiking wordt zo veel mogelijk verwezen naar landelijke organisaties waar de informatie up to date wordt bijgehouden. Omdat de ondersteuning vanuit het sociaal domein in iedere gemeente anders georganiseerd is, loont het de moeite om -proactief- uit te zoeken welke ondersteuning er is bij gemeente en welzijnsorganisaties geboden kan worden. Denk ook aan hulp vanuit bijv. een vluchtelingen organisatie, dokters van de wereld, diaconie, noodfondsen etc.

Algemene achtergrondinformatie

Mensen zonder vaste woon- of verblijfplaats kunnen zich niet inschrijven voor een zorgverzekering. De aantallen nemen de laatste jaren sterk toe. Het totaal dak- en thuislozen wordt geschat op 100.000. Onder hen is een grote groep ongedocumenteerden.

Uit schattingen van 2020 zijn er in Nederland tussen de 23.000 en 58.000 ongedocumenteerden ([WODC, 2020](#)).

Tot deze groep behoren onder meer:

- afgewezen asielzoekers;
- illegale arbeidsmigranten, en;
- mensen die zich hier bij hun familie hebben gevoegd, terwijl ze geen (recht op een) verblijfsvergunning hebben. Link: [Gezondheid Ongedocumenteerden - Pharos](#)

Het recht op zorg

Ongedocumenteerde migranten hebben net als ieder ander persoon recht op medisch noodzakelijke zorg. Ongedocumenteerde migranten kunnen geen zorgverzekering afsluiten. Dit is vastgelegd in de Koppelingswet. Deze wet bepaald dat personen zonder geldige verblijfstitel geen aanspraak kunnen maken op sociale voorzieningen. Het recht op gezondheid bepaalt echter dat iedereen, ongeacht verblijfstatus, recht heeft op gezondheidszorg (zie ook: recht op gezondheid). In de koppelingswet is daarom een clausule opgenomen die de toegang tot medisch noodzakelijke zorg waarborgt.

[Het recht op zorg van ongedocumenteerde vreemdelingen - Johannes Wier Stichting \(johannes-wier.nl\)](#)

Medische noodzakelijke zorg

Onder 'medisch noodzakelijke zorg' wordt verstaan alle zorg die een arts als medisch noodzakelijk beschouwt. Dit betekent dat een arts bij een patiënt zelf bepaalt of er sprake is van medisch noodzakelijke zorg. Dit begrip is verder uitgewerkt in de [Brochure medisch noodzakelijke zorg](#).

Financiering van zorg

Via het Centraal Administratie Kantoor (CAK) vergoedt de overheid (een heel groot deel van) de medisch noodzakelijke zorg voor deze groep.

Op de website van het CAK vindt u de informatie aan welke voorwaarden u moet voldoen om de medisch noodzakelijke zorg te kunnen verlenen. De beslisboom helpt u bij het declareren bij het juiste loket.

[Direct naar de beslisboom](#)

[Regeling onverzekerbare vreemdelingen - CAK Zakelijk \(hetcak.nl\)](#)

De regelingen dekken sowieso het Zvw-basis pakket en Wlz-zorg. De Regeling Medische zorg Oekraïense Ontheemden (RMO) en de Regeling Medische zorg Asielzoekers (RMA) hebben een ruimere dekking. Er moet een contract zijn met het CAK. Op de website van CAK staat wie er een contract hebben.

Tips en adviezen

Goed om te weten

Onderzoek door Pharos in 2019 wijst uit dat goede palliatief-terminale zorg voor ongedocumenteerden afhangt van:

- de aanwezigheid van betrokken mensen in de wijk;
- de regelgeving en bekendheid hiermee;
- de beschikbaarheid van subsidies en giften;
- en de welwillendheid van hulpverleners.

Waar een wil is, is een weg! De kosten voor de medische en verpleegkundige zorg worden grotendeels vergoed door het CAK.

Voor de dagvergoeding die BTH vragen van de client/gast is vaak een aparte oplossing mogelijk.

Om de opname goed te laten verlopen is een welwillende proactieve houding nodig van het hospice en iedereen die betrokken is.

Maak een protocol

Het proactief uitzoeken, contacten leggen en afspraken maken scheelt een hoop gedoe op het moment dat een onverzekerde persoon zich aandient. Het maken van een protocol geeft duidelijkheid en creëert draagvlak. Vergeet niet de afspraken regelmatig te herijken want zoals gezegd: goede zorg valt of staat met de samenwerking in de regio tussen zorg, welzijn en particuliere initiatieven. Het bouwen aan vertrouwen en goede relaties.

Tips met relevante links

(afgeleid van deze bron: [Toegang tot zorg voor ongedocumenteerde migranten \(pharos.nl\)](https://pharos.nl))

Informereren

Accepteer dat het informeren van huisartsen en zorginstellingen een continu doorgaand proces is. In de praktijk is het niet haalbaar dat iedere hulpverlener en instelling op de hoogte is van alle ins en outs over deze groep en de regelgeving en financiering van de zorg.

Zorg dat er schriftelijke informatie beschikbaar is. Bijvoorbeeld een brief waarin staat hoe het recht op zorg is vastgelegd en de informatie over hoe de kosten te verhalen zijn, alsmede de naam van een begeleider van de betreffende persoon voor als er vragen zijn.

Informeer evt. via de nieuwsbrief van het hospice over relevante zaken en regelingen en welke afspraken het hospice hierover gemaakt heeft met gemeente, zorg en welzijnsorganisaties. Dit kan ook helpen om als hospice te laten zien dat deze zorg in samenwerking 'do-able' is.

Leg de afspraken die eerder gemaakt zijn met de gemeente, de huisartsen organisatie en/of VVT instelling vast.

Draagvlak creëren en samenwerken

Het inzetten van betrokken 'peers' bij het informeren (bijv een presentatie geven) van andere zorgverleners helpt het draagvlak te vergroten.

Als er een lokaal multidisciplinair overleg is waar het hospice aan deelneemt (PaTz groep, wijkteams) helpt dit voor een sterker netwerk en kortere lijnen en persoonlijk contact tussen professionals en andere ketenpartners. Daar kunnen ook incidenten en problemen in de toegang tot palliatieve zorg bijgehouden, besproken en opgelost worden.

Investeer in een goed contact met medewerkers van welzijnsorganisaties, steun- en hulp organisaties voor vluchtelingen, het leger des heils, kerkelijke hulpfondsen en serviceclubs.

Aanvullende financiering

Investeer in goed contact met de beleidsambtenaar (en/of wethouder) die vluchtelingen in de portefeuille heeft. Dit helpt op velerlei gebied, zoals het maatschappelijke en politieke draagvlak, de financiële steun in de huisvestingscomponent (eigen bijdrage)

Gemeentes en fondsen springen vaak bij als een ondersteuningsorganisatie voor vluchtelingen of een hospice daar een beroep doen.

Handige links

Maak gebruik van beschikbaar materiaal op websites zoals van [Dokters van de Wereld](#), [Stichting LOS](#), [Lampion](#) en [Pharos](#).

Leg contact met de Tolkentelefoon of uw gemeente om te informeren of uw organisatie hier ook gebruik van kan maken. [Tolkentelefoon](#).

Mei 2025

PZNL in opdracht van Praktijkteam palliatieve zorg

